

หลักคุณภาพในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

The Quality of Royal Projects

ชัยโรจน์ นพเฉลิมโรจน์¹, ศาสตราจารย์กิริติ บุญเจือ²

¹นักศึกษาระดับปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²โครงการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อถกคำถามทางปรัชญาว่า “หลักการทรงงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเข้าเกณฑ์ปรัชญาหลังนวยุคหรือไม่” โดยใช้วิถีวิธีและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า ฝ่ายตรงข้ามที่ไม่เห็นด้วยแสดงเหตุผลว่าหลักการทรงงานไม่เข้าเกณฑ์ปรัชญาหลังนวยุค แต่เข้าเกณฑ์ปรัชญานวยุค เนื่องจากหลักการทรงงานเน้นประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า การบริหารงานอย่างเป็นระบบ ประโยชน์สูงสุดและภาวะผู้นำตามแนวคิดปฏิบัตินิยม ผู้วิจัยวิจารณ์เหตุผลฝ่ายตรงข้ามว่ามีจุดอ่อนอย่างสำคัญคือ หลักคุณภาพที่เชื่อดำเนินการตามเกณฑ์นวยุค เป็นการมองผ่านระบบเครือข่ายและการยึดมั่นถือมั่นตามปรัชญากระบวนการนวยุคทำให้การประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติมีความคลาดเคลื่อนไปจากแนวพระราชดำริ คือ การหาสูตรสำเร็จ การไม่คิดนอกกรอบและการสร้างเรื่องเล่าใหญ่ ดังนั้นคำตอบวิจัยคือ หลักการทรงงานเข้าเกณฑ์ปรัชญาหลังนวยุคเพราะเป็นหลักคุณภาพในการบริหารงานมีประสิทธิภาพในการใช้เพื่อการบริหารงานที่ดีได้อย่างเต็มศักยภาพ เพราะหลักการทรงงานมีฐานปรัชญาหลังนวยุคเป็นสำคัญ เน้นแนวทางการสร้างสรรค์ การปรับตัว การร่วมมือและการแสวงหาแนวทางที่ดีขึ้นไปเรื่อยๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายคือความสุขของประชาชน โดยเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามสัจจะตามปัญญา และคุณภาพของหลักการทรงงานควรเรียนรู้ผ่านเรื่องเล่าของความสำเร็จเพื่อจะได้ซาบซึ้งในพระบารมีที่ทรงกระทำเพื่อความผาสุกของประชาชน

คำสำคัญ : คุณภาพ / หลักการทรงงาน / ปรัชญาหลังนวยุค

Abstract

The objective of the research was to discuss the question “Is the work principles in the royal project verified by postmodern philosophy?. By the philosophical approach which were dialectic and discursive. The result was that the opposed reasoning show the work principles is not verified by postmodern philosophy but verified by modern philosophy because of the pragmatism influenced the work principles stand points in efficiency, value, systematic management, highest profit and leadership. But the researcher could not accept because the knowledge network and attachment embedded in the

modern philosophy made the implementation shift from the royal thinking such as to find the success formula, not to do difference and be the grand narrative of success. The researcher proposed that work principles is verified by postmodern philosophy and the quality principle stand point at the most potentially of management efficiency due to the postmodern philosophy embedded. So the work principles were promoted the creativity, adaptivity, collaboration and requisitivity for the happiness of the people in the process of the development of quality of life with reasoning instinct and the learning in the quality of work principles in royal projects should do via the success story in which people will knew the graciousness to the happiness of the people

Keywords: Quality / work principle of royal project / postmodern philosophy

บทนำ

โครงการพระราชดำริเป็นการตกผลึกพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงผสมผสานระหว่างหลักวิชาการ จากประสบการณ์ บริบททางสังคมและบริบทของสิ่งแวดล้อม จนเกิดเป็นหลักการทรงงานเพื่อเป็นแนวทางด้านการบริหารงานและการพัฒนาที่นำสู่การพัฒนาประเทศชาติและสังคม เพื่อแสวงหาแนวทางใหม่ และทำให้เป้าหมายของการพัฒนาอยู่ที่ความพอดีและความเหมาะสมกับบริบทและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย หลักคุณภาพในโครงการพระราชดำริจึงพิจารณาได้จากหลักการทรงงานซึ่งเผยแพร่โดยสำนักงานคณะกรรมการพิเศษประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร) กระนั้นการบริหารจัดการแบบตะวันตกล้วนได้รับอิทธิพลจากปรัชญาปฏิบัตินิยมที่เน้นประสิทธิภาพและเน้นคุณค่าอยู่ที่ความได้เปรียบในการแข่งขัน ความเหนือกว่าคู่แข่ง ซึ่งผู้วิจัยย่อมเชื่อว่าหลักการทรงงานนั้นก็ได้รับอิทธิพลจากปรัชญาปฏิบัตินิยมเช่นเดียวกัน แต่ได้ทรงพัฒนาไปอีกขั้นด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นหลักจริยศาสตร์ที่มุ่งเน้นคุณค่าของประชาชนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นเรื่อยๆ ด้วยวิถีพอเพียงตามหลักปรัชญาหลังนวยุค โดยมีความสุขเป็นเป้าหมาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการแสดงถึงหลักคุณภาพในโครงการพระราชดำริว่าเป็นไปตามเกณฑ์ปรัชญาหลังนวยุคเพื่อให้เป็นเหตุผลทางปรัชญาที่ดีกว่าเดิมในการอธิบายหลักการทรงงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและวิธานถึงปรัชญาหลังนวยุคในหลักการทรงงานที่มีต่อการบริหารงานในการดำเนินงานขับเคลื่อนและการขยายผลของการพัฒนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
2. เพื่อเป็นองค์ความรู้ใหม่ด้านการบริหารจัดการตามปรัชญาหลังนวยุค

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร การวิจัยทางปรัชญาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ทัศนคติเพื่อตอบคำถามทางปรัชญาอย่างรัดกุม
2. ขอบเขตตัวแปร กำหนดกรอบมโนคติที่ใช้เป็นปัจจัยในการวิภาษวิธีของการวิจัยนี้ได้แก่

2.1 ปรัชญากระบวนทรรศน์หลังนวยุค

2.2 ปรัชญาปฏิบัตินิยม

2.3 หลักการทรงงาน

3. ขอบเขตเวลา จำกัดข้อมูลและมโนคติทางปรัชญา ทฤษฎีเชิงวิชาการ ข้อคิดเห็น บทวิพากษ์
เท่าที่ผู้วิจัยเข้าถึงได้จนถึงวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

การทบทวนวรรณกรรม

1. วิเคราะห์ปรัชญากระบวนทรรศน์ คือ ความเชื่อพื้นฐานที่มีในจิตใจของมนุษย์ทุกคนในแต่ละ
กระบวนทรรศน์อันเป็นสมรรถนะเข้าใจและเชิญชวนให้เจตจำนงตัดสินใจตามความเชื่อของตน ดังนี้

1.1 กระบวนทรรศน์ดึกดำบรรพ์ มีทรรศนะว่าทุกอย่างขึ้นอยู่กับน้ำพระทัยเบื้องบน
หากปฏิบัติถูกน้ำพระทัยเบื้องบน เป็นที่พอพระทัยของเบื้องบน ก็จะประสบความสำเร็จ

1.2 กระบวนทรรศน์โบราณ มีทรรศนะต้องทำตามกฎ ยิ่งรู้กฎมากยิ่งดีเพื่อที่จะได้ทำตาม
และได้รับความสุขจากกฎนั่นเอง

1.3 กระบวนทรรศน์ยุคกลาง มีทรรศนะว่าต้องอุทิศทำความดีเพื่อให้ได้รับความสุขแท้ใน
โลกหน้า ศาสนาสอนว่าควรทำอะไรก็จะยิ่งต้องทำตามนั้นให้ได้มากที่สุด

1.4 กระบวนทรรศน์นวยุคมีทรรศนะว่าวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ
ที่สุด และจะช่วยสร้างความสุขแก่มนุษย์โลกได้ ดังนั้นการทำอะไรจะต้องเป็นไปตามระเบียบอย่างเป็น
วิทยาศาสตร์ และมุ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นสำคัญ

1.5 กระบวนทรรศน์หลังนวยุค มีทรรศนะว่าความยึดมั่นถือมั่นทำให้เกิดการแบ่งแยก
และแข่งขัน สังคมต้องเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อให้มีความสุข เน้นการใช้ปัญญาทำงาน ส่งเสริม
การสร้างสรรค์ การปรับตัว การร่วมมือและการแสวงหาสิ่งที่ดีเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ

2. ปรัชญาปฏิบัตินิยม เน้นว่าสิ่งใดหากนำไปปฏิบัติแล้ว ได้ผลจริงตามที่คาดหมาย สิ่งนั้นก็ถือว่าเป็น
จริง จึงเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล การมีคุณประโยชน์ของผลทางการปฏิบัติ คือผลของการกระทำ
ที่ออกมาจะต้องมีคุณประโยชน์แก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ

3. หลักการทรงงาน 23 ข้อ (กปร, 2554) เช่น ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทำตามลำดับขั้น
ภูมิสังคม บริการรวมที่จุดเดียว ขาดทุนคือกำไร เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย ใช้วิธีวิจัยปรัชญา คือ การวิจัยเชิงแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (discursive research)
ด้วยวิภาษวิธี (dialectic method)

2. ขั้นตอนการวิจัย

2.1 ตั้งคำถามวิจัยทางปรัชญาได้ว่า “หลักการทรงงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
เข้าเกณฑ์ปรัชญาหลังนวยุคหรือไม่”

2.2 กำหนดสถานภาพของคำถาม หลักการทรงงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ได้รับการยกย่องว่าเป็นแนวทางที่ดีในการบริหารจัดการตามเกณฑ์ปรัชญานวยุค แต่ก็มีผลคลงใจในด้าน

ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการจึงน่าจะพิจารณาหลักคุณภาพของหลักการทรงงานด้วยปรัชญากระบวนการ
พรรคฯ หลังนวยุคซึ่งน่าจะเป็นหลักเหตุผลที่ดีกว่าได้

2.3 กำหนดคำตอบสมมติฐาน ได้แก่ หลักการทรงงานเข้าเกณฑ์ปรัชญาหลังนวยุคเพราะเป็น
หลักคุณภาพในการบริหารงานที่เน้นประสิทธิภาพในการใช้เพื่อการบริหารงานที่ดีได้อย่างเต็มศักยภาพ
เน้นแนวทางการสร้างสรรค์ การปรับตัว การร่วมมือและการแสวงหาแนวทางที่ดีขึ้นไปเรื่อย ๆ เพื่อบรรลุ
เป้าหมายคือความสุขของประชาชน โดยเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามสัจจตถญาณปัญญา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล สืบค้นเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการตีความแนวคิด
ทางปรัชญาด้วยปรัชญากระบวนการพรรคฯ หลังนวยุค

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำเนื้อหาที่ดีความได้มาทำการวิเคราะห์ จำแนกฝ่ายเพื่อดำเนินการวิจัย
ด้วยวิภาษวิธี

ผลการวิจัย

การวิจัยทางปรัชญาด้วยวิภาษวิธีทำให้ได้มโนคติทางปรัชญาแบ่งเป็น 2 ฝ่ายที่นำมาแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็น (discourse) เพื่อให้ได้คำตอบใหม่ที่ดียิ่งขึ้น โดยจำแนกเป็นเหตุผลฝ่ายตรงข้าม วิचारณ์เหตุผล
ฝ่ายตรงข้าม และเหตุผลสนับสนุนคำตอบวิจัย ดังนี้

1. เหตุผลฝ่ายตรงข้าม เห็นว่าหลักการทรงงานมีหลักคุณภาพตามเกณฑ์ปรัชญานวยุค เพราะ
การบริหารงานเน้นประสิทธิภาพ มีตัวเลือกในการปฏิบัติมาก เน้นการคิดวิเคราะห์ปัญหาและหาทางแก้ไข
ปัญหาตามแนวคิดปฏิบัตินิยม มีระบบการจัดการที่ดี และประสบความสำเร็จเพราะมีผู้นำที่ดีตามหลัก
การบริหารจัดการสมัยใหม่

2. วิचारณ์เหตุผลฝ่ายตรงข้ามได้ว่า หลักคุณภาพที่เชื่อด้วยเหตุผลตามเกณฑ์ปรัชญานวยุค เป็น
การมองผ่านระบบเครือข่ายและหลักการยึดมั่นถ้อยมั่นตามปรัชญานวยุคทำให้การประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ
มีความคลาดเคลื่อนไปจากแนวพระราชดำริ คือ มีการหาสูตรสำเร็จ การไม่คิดนอกกรอบและการสร้าง
เรื่องเล่าใหญ่ ทำให้เมื่อลงมือปฏิบัติจึงไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

3. เหตุผลสนับสนุนคำตอบวิจัย หลักการทรงงานเข้าเกณฑ์ปรัชญาหลังนวยุคเพราะเป็นหลัก
คุณภาพในการบริหารงานที่มุ่งไปที่ประสิทธิภาพสูงสุด เน้นการบริหารงานอย่างเต็มศักยภาพ เพราะ
หลักการทรงงานมีฐานปรัชญาหลังนวยุคเป็นสำคัญ เน้นแนวทางการสร้างสรรค์ การปรับตัว การร่วมมือ
และการแสวงหาแนวทางที่ดีขึ้นไปเรื่อยๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายคือความสุขของประชาชน โดยเน้นไปที่
การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามสัจจตถญาณปัญญา และคุณภาพของหลักการทรงงานควรเรียนรู้ผ่านเรื่องเล่า
ของความสำเร็จเพื่อจะได้ซาบซึ้งในพระบารมีที่ทรงกระทำเพื่อความผาสุกของประชาชน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้แสดงเหตุผลสนับสนุนคำตอบวิจัยคือ หลักการทรงงานนั้นเข้าเกณฑ์ปรัชญา

หลังนวยุค โดยพัฒนามาจากปรัชญาปฏิบัตินิยมที่ใช้ในทฤษฎีบริการจัดการสมัยใหม่ จึงเน้นที่
ประสิทธิภาพและศักยภาพในการบริหารจัดการ ด้วยการสร้างสรรค์ การปรับตัว การร่วมมือและการแสวงหา
แนวทางที่ดีขึ้นไปเรื่อย ๆ เพื่อเป้าหมายคือความสุขของประชาชน

ผู้วิจัยใช้แนวทางปรัชญาหลังนวยุคที่เน้นการแสวงจรร่วม สวงวนจุดต่างมาเป็นแนวทางสำหรับการให้เหตุผล เพื่อพิจารณาหลักคุณภาพในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมุ่งที่จะพัฒนาเหตุผลทางปรัชญาที่เป็นเบื้องหลังของหลักการทรงงาน และจะได้ทำให้เกิดการเปิดกว้างต่อการตีความหลักการทรงงาน เพื่อแก้ไขปัญหาอันเกิดจากระบบเศรษฐกิจทุนนิยมโดยที่เน้นการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการและประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อเป้าหมายสำคัญคือความผาสุกของประชาชน เมื่อประเมินคุณภาพของหลักการทรงงานตามเกณฑ์ปรัชญาหลังนวยุคย่อมนำไปสู่การวิจัยคุณค่าที่แท้จริงของหลักการทรงงาน และเป็นแนวทางให้เกิดการประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

การประยุกต์ใช้ผลการวิจัยนี้จะช่วยแสดงหลักคุณภาพของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริผ่านหลักการทรงงาน ซึ่งสามารถนำไปให้เป็นความรู้แก่ประชาชนทุกระดับผ่านการเรียนการสอน (teaching) กับการอบรม (educating)

1) การเรียนการสอน จะต้องปรับแนวทางเป็นการให้ความรู้ตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยเนื้อหาต้องเน้นใน 4 ด้านคือ ปรัชญากระบวนการทัศน์ ปรัชญาปฏิบัตินิยมใหม่ หลักการตีความ และหลักการทรงงาน โดยแสดงเป้าหมายการพัฒนาที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกระดับของประชาชนและประเทศ

2) การอบรม จำเป็นต้องจัดอบรมเมื่อประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจผ่านการเรียนการสอนแล้ว การลงไปศึกษาในพื้นที่โครงการพระราชดำริ หรือโครงการนำร่องต่างๆ เพื่อให้เห็นการลงมือปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากปัญหาและอุปสรรค และแนวคิดในการนำหลักการทรงงานมาคิดใหม่ โดยเน้นการสร้างสรรค์ การปรับตัว การร่วมมือและการแสวงหาตามแนวทางปรัชญาหลังนวยุค เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้มองเห็นแนวทางที่จะพัฒนาตนเองในเชิงรุกและซบซึ้งในพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้ศึกษาการตีความคุณลักษณะของพลังกระทำการเชิงรุก (proactive) ในหลักการทรงงานต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาหลังนวยุคเพื่อจะได้แสดงถึงพลังในการแสวงหาสิ่งที่ดีกว่าขึ้นไปเรื่อยๆ และเหมาะสมกับโลกได้อย่างเท่าทัน ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กীরติ บุญเจือ. (2556). ปัญหาและทางแก้เกี่ยวกับการอบรมคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงศีลธรรมในประเทศไทย จากมุมมองของแฮมมวอล อันดิงตัน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

กীরติ บุญเจือ. (2546ก). ย้อนอ่านปรัชญานวยุคของมนุษยชาติ เล่ม 4 ในชุด ปรัชญาและศาสนาเซนต์จอห์น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.

_____. (2546ข). ย้อนอ่านปรัชญากังขาของมนุษยชาติ เล่ม 5 ในชุด ปรัชญาและศาสนาเซนต์จอห์น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.

วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2548). การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2549). **ใต้เบื้องพระยุคลบาท** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มติชน.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2540). **แนวคิดและ
ทฤษฎีการพัฒนานเนื่องมาจากพระราชดำรินในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพฯ:
21 เซ็นจูรี.
- James, W. (1995). **Pragmatism**. New York: Dover.
- Massie, J.L., Douglas, J. (1981). **Management: a contemporary introduction**. (3rd ed.), New Jersey:
Prentice-Hall.
- Taylor, V. E. & Winquist, C. E. (2001). **Encyclopedia of postmodernism**. London: Routledge.